

spoisthaberler

TMMOB Şehir Plancıları Odası
İstanbul Şubesi
Elektronik Bülteni
Aralık 2008

**ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI ÇDP
YÖNETMELİĞİ'Nİ YAYIMLADI:
"ÇEVRE DÜZENİ PLANI"NI
MASAYA YATIRDIK**

Çevre Yasası'nın 9'uncu maddesinde Çevre Düzeni Planının ifade edilmesi ve yetkinin Çevre ve Orman Bakanlığı'na verilmesinden yaklaşık 2 buçuk yıl sonra, 11 Kasım 2008 tarihinde Bakanlık tarafından "Çevre Düzeni Planlarına Dair Yönetmelik" adıyla yeni bir düzenlemenin yapılması, yıllardır mesleki platformlarda devam eden Çevre Düzeni Planı ve üst ölçekli planlar konusunu yeniden İstanbul Şubemizin gündemine getirdi.

Yönetim Kurulumuzun aldığı kararlar doğrultusunda, konuya akademik ve uygulama boyutuyla ilgili olan üyelerimizin katılımıyla 22 Kasım ve 3 Aralık 2008 tarihlerinde toplantılar yapıldı. Bu toplantılara üyelerimiz Öznur Akalın, Mehmet Çakılcıoğlu, Erbatur Çavuşoğlu, Erhan Demirdizen, Güven Erten, Ferhan Gezici, Tayfun Kahraman, Ali Rıza Nurhan, Hürriyet Ögdül, Ahmet Turgut, Hülya Yakar ve İhsan Yılmaz katıldılar.

Yapılan geniş kapsamlı görüşmelerde, hem konunun 8-10 Ekim 2008 tarihlerinde düzenlenen İstanbul Buluşmaları'nda yapılan tartışmalar ile ilgili boyutları hem de Çevre ve Orman Bakanlığı'nca

yayımlanan yönetmeliğin içerdiği düzenlemeler ele alındı.

Çalışma grubunda yer alan meslektaşlarımız tarafından, ülkemizde üst ölçekli plan konusundaki yasal ve kurumsal durum ile konunun kuramsal boyutlarını irdeleyen geniş kapsamlı bir raporun oluşturulmasına yönelik çalışmalar devam ederken, Çevre ve Orman Bakanlığı'nca yayımlanan ve yürürlüğe giren "Çevre Düzeni Planlarına Dair Yönetmelik" hakkındaki görüşlerimiz oluşturuldu.

Odamız Genel Merkezine iletildiği haliyle İstanbul Şubemizin "Çevre Düzeni Planlarına Dair Yönetmelik" hakkındaki görüşleri aşağıda yer alıyor. Görüşümüzün sonucunda Yönetmeliğe dava açılması gerektiği önerisine yer verildi.

Çevre ve Orman Bakanlığı'nca 11.11.2008 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Çevre Düzeni Planlarına Dair Yönetmelik", Şubemiz bünyesinde oluşturulan çalışma grubumuz tarafından 22 Kasım 2008 tarihinde başlatılan bir dizi toplantı ve diğer çalışmalarla ele alınmıştır. Söz konusu çalışmaların çerçevesini, 8-10 Ekim 2008 tarihlerinde "Belirsizlik Ortamında İstanbul'un Planlama Gündemi" konulu gerçekleştirdiğimiz "İstanbul Buluşmaları – 2008" kapsamında yer alan "üst ölçekli planlama" başlıklı oturumdaki tartışmalar oluşturmuştur. Bu yönde genel içerikli çalışmalarımız devam etmekte olup, ortaya çıkan ve çıkacak önerilerin meslek kamuoyumuzda geniş bir katılımı tartışılması için gerekli bilgilendirmeler yapılacaktır.

Üyelerimiz Öznur Akalın, Mehmet Çakılcıoğlu, Erbatur Çavuşoğlu, Erhan Demirdizen, Güven Erten, Ferhan Gezici, Tayfun Kahraman, Ali Rıza Nurhan, Hürriyet Ögdül, Ahmet Turgut, Hülya Yakar ve İhsan Yılmaz'ın katılımıyla sürdürülen çalışma grubu toplantılarında, konunun ivediliği de dikkate alınarak, öncelikle 11.11.2008 tarihli RG'de yayımlanarak yürürlüğe giren Yönetmelik ön plana alınmıştır. Bu nedenle, söz konusu Yönetmelik ile ilgili görüş ve değerlendirmelerimizi paylaşmayı gerekli görmekteyiz.

Yönetmelik, son yıllarda Çevre ve Orman Bakanlığı'nca yaptırılan ve onanan bazı Çevre Düzeni Planlarının idari yargı yerinde YD ve iptal kararlarının verilmesine neden olan bazı gerekçeleri ortadan kaldırmak üzere yayımlanmış görünmektedir. Bakanlığın geçmişten beri uyguladığı ihale şartnamesi vb. belgelerinde yer

alan hususlar yönetmelik içinde ortaya konulmuştur. Bu bakımdan da, üst ölçekli planlama sistemimizin işlerliği açısından ihtiyaç duyulan bir düzenleyici işlem niteliğinde görülmemektedir.

Bilindiği gibi, son dönemdeki mahkeme kararlarının ortak özelliklerinden biri, 2872 Sayılı Çevre Yasasının 9'uncu maddesindeki bir düzenlemeye dayandırılmaktadır. Anılan yasal düzenlemeye göre, Çevre ve Orman Bakanlığı'nca yapıлып, yaptırılıp onaylanan "çevre düzeni planlarının yapılmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelik" ile belirlenmesi gerekmektedir. Planların onaylandığı tarihlerde bu amaçlarla düzenlenen bir yönetmelik bulunmadığından, yargı yerinde planların yürürlüğünün durdurulması kaçınılmaz olmuştur.

26.04.2006 tarihinde Çevre Yasası'nda değişiklik yapıldığı ve yönetmelik yapılması zorunluluğu getirildiği halde, 11.11.2008 tarihine kadar geçen yaklaşık 2 buçuk yıllık süre içinde yönetmelik düzenlenmesi yapılmamış olması da göstermektedir ki, inceleme konusu Yönetmeliğin tek amacı yargı kararlarının gerekçesini biçimsel olarak ortadan kaldırmaktan ibarettir. Çevre düzeni planlarının geçmişten günümüze hazırlanması ve uygulanmasında Odamızın saygın üyelerinin görevler üstlendikleri ve meslek topluluğumuzda geniş bir birikim olduğu halde, Çevre ve Orman Bakanlığı'nın Odamız ile hiçbir görüş alışverişi yapma ihtiyacı duymadan, üzerinde yeterince çalışma yapıldığı ve olgunlaştırıldığı izlenimi vermeyen bir yönetmeliği sessizce yayımlaması da, yapılan düzenlemenin amacını göstermesi bakımından önemli bir gösterge olarak değerlendirilmektedir.

İnceleme konusu Yönetmelik, yeterince çalışılmamış ve olgunlaştırılmamış olmaktan kaynaklanan sorunlar taşımaktadır.

Bunlardan ilki, yasal referanslarının açık ve berrak olmamasıdır. Sözgelimi, Yönetmeliğin "dayanak" başlıklı 3'üncü maddesinde "bu yönetmelik" in "1/5/2003 tarihli ve 4856 Sayılı Çevre ve Orman Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun" ile "9/8/1983 tarihli ve 2872 Sayılı Çevre Kanunu"na "dayanılarak hazırlandığı" ifade edilmektedir. Oysa Yönetmeliğin diğer hükümleri bir bütün olarak incelendiğinde, 3194 Sayılı İmar Yasası, 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Yasası ve 5393 Sayılı Belediye Yasası'nda yapılan çeşitli düzenlemelerin de Yönetmelik tarafından yorumlandığı ve yasal düzenlemeleri genişleten yeni düzenlemelerin yapıldığı görülmektedir.

Örnek olarak, Yönetmelikte yapılan çevre düzeni planı tanımı, kısmen Çevre Yasası kısmen de İmar Yasası'ndaki tanım ve ifadelerin eklektik olarak bir araya getirilmesinden ibarettir. Böylece, hem Çevre Yasası'ndaki "sürdürülebilir kalkınma ilkesi"ne

karşılık "ekonomik kararlarla ekolojik kararların bir arada düşünülmesi" koşulu getirilirken, hem de İmar Yasası'ndaki gibi, çevre düzeni planının "genel arazi kullanım kararları" nı içermesi tarifi yapılmaktadır. Burada altı çizilmelidir ki, inceleme konusu Yönetmeliğe dayanak oluşturan Bakanlığın teşkilat ve görevleri yasası ile Çevre Yasası, Çevre ve Orman Bakanlığı'nca yaptırılıp onaylanacak çevre düzeni planlarının "arazi kullanım planı" niteliğinde olmasını öngörmemektedir. 11.11.2008 tarihinde yayımlanan Yönetmelik, Bakanlığın yasal olarak "arazi kullanım planı" yapma ve onama yetkisi olmadığı halde bu içerikte bir yetkiyi Bakanlığa vermektedir. "Arazi kullanım kararları"nın hangi plan türü ve ölçeğinde hangi kurumlar tarafından verilebileceğinin hukuksal yönden değerlendirilmesi mesleki bakımdan Odamız için yaşamsal önemde bir konudur.

Aynı yasal referans karışıklıklarının bir diğer sonucu olarak, Yönetmeliğin "kapsam" başlıklı 2'nci maddesinde "1/50.000-1/100.000 ölçekteki çevre düzeni planı" ifadeleri Çevre Yasası'ndaki tanımlamaya uygun olarak yer alırken, "tanımlar" başlıklı 4'üncü maddesinin (m) bendinde yer alan "yetkili idare" tanımında, "ilgili mevzuatı uyarınca çevre düzeni planı yapma, yaptırma, onaylama ve izleme ve denetleme yetkisine sahip idareler" denilmek suretiyle, il özel idareleri, büyükşehir belediyeleri ve "il belediyeleri" de Yönetmelik kapsamına alınmaktadır. Nitekim "planlama alanının tespiti" başlıklı 6'ncı maddede de "il özel idareleri ve belediye sınırı il sınırı olan büyükşehir belediyeleri" belirtilmek suretiyle, 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanununda ifade edilen "il çevre düzeni planı" konusunda da Yönetmelik ile düzenleme yapılmak istenmektedir. Aynı şekilde, "koordinasyon" başlıklı 11'inci maddede, "birden fazla ili kapsayan ve Bakanlıkça hazırlanan çevre düzeni planları"na ilişkin koordinasyon görevi Bakanlığa verilirken, "yetkili idareler" in, ayrı bir düzenleme olarak, "mevzuatları doğrultusunda, planlama bölgelerinde kalan diğer ilgili idareler" ile sınırlı olarak koordinasyonu sağlaması gerektiği belirtilmektedir.

Anılan hükümlerden anlaşıldığına göre, Çevre ve Orman Bakanlığı, kendi teşkilat yasası ve Çevre Yasasındaki düzenlemelerden yola çıkarak "Çevre Düzeni Planlarına Dair Yönetmelik" yapmış olduğu halde, bu Yönetmelikte il özel idareleri, büyükşehir belediyeleri ve ne olduğu belirsiz "il belediyeleri"nin yetkisindeki "il çevre düzeni planları" hakkında da düzenlemeler yapmak suretiyle, Yönetmeliğin yasal dayanaklarının dışına çıkmıştır. Bu haliyle, uygulamada kurumlar arası karmaşa oluşması ve yaratacağı hukuksal kaos yüzünden ülkemizin üst ölçekli plan ihtiyacının karşılanmasına hizmet etmeyeceği açıkça belli olan Yönetmeliğin yargıya taşınmasında yarar görülmektedir. 11.11.2008 tarihli RG'de

yayımlanan Yönetmelik, genel düzenleyici işlemlerin vazgeçilmez ilkesi olan 'yasallık' ilkesinin gereğini yerine getirmemektedir.

Yönetmelik hükümlerinin bazıları da ülkemizde planlama faaliyetlerinin sağlıklı yürütülmesini zorlaştıran ve hatta engelleyen düzenlemeler içermektedir.

Bu kapsamda ilk olarak, Yönetmeliğin "tanımlar" başlıklı 4'üncü maddesinde yapılan "çevre düzeni planı araştırma raporu" tanımında, söz konusu raporun "ilgisine göre farklı disiplinlerden uzmanlar" tarafından hazırlanacağı ifade edilmektedir. Plan araştırma raporunun plan ile bütün oluşturduğu dikkate alındığında, farklı disiplinlerden uzman" katılımlarının "ekip" tanımı içinde yer alması ve dolayısıyla "plan müellifi" tanımının dışına çıkıldığı izleniminin oluşturulmaması doğru olacaktır. Oysa yapılan düzenlemede hangi uzmanların yer alabileceği muğlak bırakılarak uygulamada sorunların oluşmasının önü açılmıştır.

4'üncü maddede yapılan tanımlama ile oluşan belirsizlik, "planın niteliği" başlıklı 5'inci maddede daha da karmaşık bir durumun oluşmasına neden olmaktadır. Anılan maddenin (e) bendinde, çevre düzeni planının, "planlamaya temel oluşturan verilerin farklılığından dolayı farklı mesleklerden uzmanların fiili katılımı ile hazırlanan" bir üst ölçekli plan niteliği taşıdığı belirtilmektedir. Oysa planlamaya temel oluşturan veriler ile bu verilerin planlama çalışması kapsamında yorumlanması ve plan kararlarına aktarılması farklı uzmanlık konularıdır. Yönetmeliği hazırlayanlar da bunun farkında olmalı ki, 4'üncü maddenin (h) bendinde yer alan "müellif" tanımında, "Plan Yapımını Yüklenecek Müelliflerin Yeterliliği Hakkında Yönetmelikte belirtilen niteliklere sahip plan üstlenen gerçek veya tüzel kişi" ifadelerine yer verilmektedir. Dolayısıyla, "müellif" tanımında yer alan uzmanlık yaklaşımının 5'inci maddede de sürdürülmesi gerekmektedir. Böylece, "fiili katılım" gibi, ne şekilde uygulanacağı belli olmayan Yönetmelik düzenlemelerinden kaçınılması olacaktır.

Yine Yönetmeliğin 4'üncü maddesinin (ı) bendinde yapılan "plan değişikliği" tanımı da ciddi sakıncalar taşımaktadır. İmar planlarının değişiklikleriyle ilgili olarak imar mevzuatı tarafından getirilen, "plan ana kararlarını, sürekliliğini, bütünlüğünü bozmayacak nitelikte olması" koşulu, bu kez aynen "çevre düzeni planı değişikliği" olarak tanımlanmaktadır. Oysa 1/50.000-1/100.000 ölçeklerin gerektirdiği genellik düzeyinde hazırlanacak çevre düzeni planlarında "plan ana kararlarını bozmayacak nitelikte plan değişikliği" yapmak teknik olarak olanaksızdır. Yönetmelikte bu tanıma yer verilmesi, yapılacak çevre düzeni planlarının imar planı ayrıntısında

hazırlanacağını göstermektedir. Halbu ki, bu ölçeklerdeki bir planda kararların uygulama ayrıntısına inmeden oluşturulması gerektiğinden, her türlü değişiklik "revizyon" kapsamında gündeme gelmelidir. Bu bakımdan, Yönetmelikteki "çevre düzeni planı değişikliği" tanımı şehircilik ilkeleri ve planlama esasları açısından sakıncalı uygulamaların yapılmasına olanak sağlayacak bir düzenlemedir.

Yönetmeliğin ilk kez yaptığı düzenlemelerden biri, "meslek ve sivil toplum kuruluşlarının görüşlerinin alınması" ile ilgili düzenlemesidir. Burada ilk defa çevre düzeni planı hazırlık çalışmaları aşamasında meslek ve sivil toplum kuruluşlarından söz edilmesi kuşkusuz ki olumludur. Ancak bu "katılım"ın yalnızca "görüşlerinin alınması" ile sınırlı tutulması, düzenlemenin amacına ulaşmasına engel oluşturmaktadır. Odamızın uzmanlık alanı ve mesleki temsiliyeti dikkate alındığında, "görüş alınması"ndan daha ileri düzeyde katılımının sağlanması, planların niteliğinin denetlenmesine katkıda bulunacaktır.

Çevre düzeni planlarının "revizyon, ilave ve değişiklikleri" ile ilgili olarak, Yönetmeliğin 9'uncu maddesinde yer alan, "teklif ve talepler başvuru tarihinden itibaren en fazla altmış gün içinde cevaplanır" hükmü de şehircilik ilkeleri ve planlama esaslarına aykırı bir düzenlemedir. Yönetmelik tarafından tanımlanıp içeriklendirilmeye çalışılan çevre düzeni planlarının revizyonları ve ilaveleri ile ilgili teklif ve taleplerin bu kadar kısa bir süre içinde olumlu ya da olumsuz olarak sonuçlandırılması her zaman söz konusu olmayabilir. Bazı durumlarda geniş kapsamlı araştırma ve incelemelerin yapılmasını gerekli kılacak teklif ve talepler olabilecektir. Bunlar için de 60 günlük süre kısıtlamasının uygulanması, çevre düzeni planı ile ilgili yapılacak işlemlerin eksik ve yanlış yapılmasına yol açabilecektir. Böyle bir durumda kamu yararına aykırı sonuçların ortaya çıkması kaçınılmaz olabilecektir. Nitekim, Yönetmeliğin aynı maddesine göre bu özellikteki teklif ve taleplerin değerlendirilmesi için 60 günlük sürenin yetmeyeceği açıkça ortadadır.

"Çevre Düzeni Planlarına Dair Yönetmelik" in kabul edilemez düzenlemelerinden biri de, "planların aleniliği" ilkesine aykırı olarak, 12'nci maddede, askı süresi içinde yapılan itirazlardan yetkili idarece uygun bulunanlarının karara bağlanması ve kesinleştirilmesinde "yeniden askıya çıkma" zorunluluğu ortadan kaldırılmaktadır. Oysa, onaylanan planlara askı süresi içinde yapılan itirazların idarece kabul edilenleri "plan değişikliği" özelliği taşımaktadır. Bu bakımdan da, idarece kabul edilen itirazların plana aktarılması ve bu haliyle planın yeniden askıya çıkarılması imar mevzuatının temel hükümlerinin gereğidir.

İnceleme konusu Yönetmeliğin bazı hükümleri de, muhtemelen dilindeki teknik yanlışlıklar nedeniyle anlaşılabilir düzenlemeler yapmaktadır.

Bunlardan en önemlisi Yönetmeliğin “planlama alanının tespiti” başlıklı 6’ncı maddesinde yer almaktadır. Söz konusu madde, planlama alanının iki şekilde belirleneceğini belirlemektedir. Bunların ilki, Bakanlık tarafından ilgili mevzuatına göre “havza” veya “istatistikî bölge birimleri” ile birlikte idari sınırları da dikkate alınarak, “en az iki il sınırını içerecek şekilde” belirlenen planlama alanıdır. İkincisinin nasıl bir planlama alanı olduğu Yönetmelik hükmünü oluşturan ifadelerden anlaşılabilir değildir.

Yine aynı şekilde “planlama alanı” tanımının yapıldığı 4’üncü maddenin (1) bendinde de benzer bir anlaşılabilirlik söz konusudur. Anılan Yönetmelik maddesinde “planlama alanı” şu şekilde tanımlanmaktadır: “Havza ve/veya bölge sınırlarını kapsayan alan veya mekansal, yönetsel ve kentsel fonksiyonlar açısından bütünlük gösteren alanlar dikkate alınarak belirlenen alan”. Bu ifade, Yönetmelik tarafından “havza” ve “bölge” tanımları yapıldığı için “planlama alanı” tanımının bir kısmı anlaşılabilir, ancak, “veya” ibaresinden sonra gelen “mekansal, yönetsel ve kentsel fonksiyonlar açısından bütünlük gösteren alanların dikkate alınması” ile neyin kastedildiği anlaşılabilir değildir. Kaldı ki, geçişin “veya” kelimesi ile yapılması sonucunda, planlama yetkisinin “havza veya bölge” tanımlarını aştığı ve farklı bir yetki alanı genişlemesi yapıldığı da açıkça görülmektedir.

Sonuç olarak, 11.11.2008 tarihli RG’de yayımlanan “Çevre Düzeni Planlarına Dair Yönetmelik”, Odamız ve meslektaşlarımız tarafından uzun süredir gündemde tutulan üst ölçekli planlama ile ilgili ihtiyaçları karşılayacak nitelikte olmayıp, kurumlar arası yetki karmaşasını daha da arttıran, plan ölçekleri arasındaki kademeli birliktelik ilkelerini anlaşılabilir kılan, yasal dayanaklarını aşarak Çevre ve Orman Bakanlığı’nın yetkisini arttırmayı amaçlayan, uygulama sorunlarına yol açması kaçınılmaz olan bir düzenleme özelliği taşımaktadır. Bu haliyle yargıya taşınması yerinde olacaktır.

ÜYE DANIŞMA TOPLANTISI:

GÜNDEMİMİZ YAKLAŞAN YEREL SEÇİMLER

2009 yılı Mart ayında gerçekleştirilecek olan yerel yönetim seçimleri İstanbul Şubemizin de bir süredir gündeminde yer alıyor. Bu kapsamda, Yönetim Kurulumuzun aldığı bir dizi karardan birisi

olan “üye danışma toplantısı” 17 Aralık 2008 tarihinde yapıldı.

Toplantının temel gündemi, yaklaşan yerel seçimlere yönelik İstanbul Şubemizin hangi konuları nasıl bir yaklaşım içinde ön plana çıkarması gerektiğine ilişkin görüşmeler oldu. Çeşitli yuvarlak masa ve benzeri toplantılarla seçim sürecinin değerlendirilmesi üzerinde durulurken, Yönetim Kurulumuzun bir süredir üzerinde çalışmalar yaptığı “İstanbul’un Son 5 Yılı” Raporu da toplantıya katılan üyelerimiz tarafından çok yararlı bulundu.

Üye danışma toplantısına katılan üyelerimiz: Nilgün Canpolat, Özgür Temiz, Murat Aykut, Onur Keskin, Onur Soytürk, Kübra Şen, Çare Olgun Çalışkan, Serkan Sınmaz, Ebru Bayram, Ozan Ertaş, Aslı Aygün, Özgür Yayla, Nazım Akkoyun, Mehmet Murat Çalık, Erhan Demirdizen, Tayfun Kahraman, Duygu Açar, Gökçen Taşkın, Zeynep Arman

YEREL SEÇİMLERE DOĞRU:

“İSTANBUL’UN SON 5 YILI”NI RAPORLUYORUZ

Yerel yönetim etkinliklerinin şehir planlama meslek alanıyla yakından ilişkili olduğunu dikkate alarak, İstanbul Şube Yönetim Kurulumuz, İstanbul’un son 5 yıllık dönemde nasıl yönetildiğini ortaya

koyan bir rapor hazırlamayı ve kamuoyuyla paylaşmayı gerekli gördü.

Mesleki ve bilimsel özen gösterilerek, nesnel ölçütlere uygun olarak hazırlanacak "İstanbul'un Son 5 Yılı" Raporunun şu bölümlerden oluşması öngörülüyor: Planlama, yasal düzenlemeler, bütçe ve yatırımlar, ulaşım, afetler, konut, kentsel dönüşüm ve yenileme, çevresel kaynaklar.

Bu konularla ilgili İstanbul'un 2004 yılından itibaren başlayan 5 yıllık döneminde, gerek merkezi yönetim gerekse de yerel yönetim düzeyinde yapılan çalışmalar ve uygulamalar hakkında üyelerimizin de rapor çalışmalarına katılmalarını bekliyoruz. Üyelerimizin farklı kaynaklardan ulaştıkları bilgileri Odamız ile paylaşmaları, "İstanbul'un Son 5 Yılı" Raporunun da daha objektif ve zengin içerikli hazırlanmasına katkıda bulunacaktır.

ÖLÇÜ DERGİSİ:

"YEREL YÖNETİMLER" DOSYASI ÇIKIYOR

Yayın Kurulu'nda İstanbul Şubemizi Gökçen Taşkın ve Çare Olgun Çalışkan'ın temsil ettiği, TMMOB İstanbul İl Koordinasyon Kurulu'nun süreli yayını Ölçü Dergisi'nin yeni sayısı "Yerel Yönetimler" konulu hazırlanıyor.

Mart ayında yapılacak yerel yönetim seçimleri dikkate alınarak hazırlanan Ölçü Dergisi'nde dosya konusuyla ilgili yazı yayınlamak isteyen üyelerimizin Ocak ayı sonuna kadar İstanbul Şubemize başvurmaları gerekiyor.

EKONOMİK KRİZ:

İŞTEN ÇIKARILAN ÜYELERİMİZE HUKUK DESTEĞİ

Bir süredir dünyanın ortak gündemi haline gelen kapitalist ekonomik sistemin finansal krizi ülkemizi ve mesleğimizi de doğrudan etkisi altına almaya başladı. Bu doğrultuda, son zamanlarda Odamıza ulaşan bilgilere göre, şehir plancılarının istihdam edildiği alanlarda yaşanan sorunlar artıyor.

Meslektaşlarımızın işten çıkarılması ya da ücretlerinin düşürülmesi şeklinde ortaya çıkan bu sorunların önümüzdeki yerel seçim sürecinin sonrasında daha da artacağı ve yakıcı hale geleceği öngörülüyor.

Benzer şekilde mühendis ve mimarlık mesleklerinin tamamında işsizlik ve ücret düşürülmesi sorunlarının artmaya başladığı tespitinden hareketle, TMMOB İstanbul İl Koordinasyon Kurulu bünyesinde Odalarımızın hukukçularının katılımıyla ortak bir toplantı yapılacak.

Kriz gerekçesiyle işten çıkarılan ya da ücretleri düşürülen üyelerimizin İstanbul Şubemize durumlarını bildirmeleri ve başvurmaları halinde, gerekli hukuksal desteğin sağlanması yönünde girişimlere başlanacak.

ALAN YÖNETİMİ:

TARİHİ YARIMADA YÖNETİM PLANI HAZIRLIKLARI SÜRÜYOR

Tarihi Yarımada'nın Yönetim Planı hazırlanması konusunun Kültür ve Turizm Bakanlığı'nca onaylanması sonucunda Alan Yönetimi ile ilgili mevzuat gereği yetkili idare olan İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı ve Alan Başkanlığı arasında toplantı yapıldı. 2 Aralık 2008 tarihinde gerçekleşen ve Danışma Kurulu üyelerinin belirlenmesine yönelik bu toplantıya

Odamızı temsilen İstanbul Şube Sekreterimiz Tayfun Kahraman katıldı.

Geçtiğimiz yıllarda açılan davalar sonucunda 1/5000 Ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı yürürlükten kaldırılan Tarihi Yarımada'da 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yasası doğrultusunda Yönetim Planı'nın elde edilmesini, devam eden projelerin belirli bir disiplin altına alınması bakımından önemli gören İstanbul Şube Yönetim Kurulumuz, konuyu farklı boyutlarıyla ele almak üzere çeşitli toplantılar yapılmasını hedefliyor. Bu çalışmalar tamamlandıkça üyelerimizin bilgilendirilmesi amacıyla Alan Yönetimi konusundaki gelişmeler aktarılmaya devam edilecek.

İSTANBUL KALKINMA AJANSI:

KALKINMA KURULU'NA KATILDIK

İstanbul Valiliği'nin çağrısı üzerine 16 Aralık 2008 tarihinde yapılan İstanbul Kalkınma Ajansı Kalkınma Kurulu'nun ilk toplantısına İstanbul Şubemizi temsilen Yönetim Kurulu Başkanımız Erhan Demirdizen katıldı.

İstanbul Valisi Muammer Güler'in yönettiği toplantıda Kalkınma Kurulu Başkanlığına Türkiye Katılım Bankaları Birliği Başkanı Osman Akyüz seçilirken, Ajans Yönetim Kurulu üyeliklerine Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) Başkanı Mehmet Büyükekşi, MÜSİAD Başkanı Ömer Cihad Vardan ve TUSKON'u temsilen Fuat Özbekli seçildiler. Bir Kalkınma Kurulu üyesinin önerisi üzerine Yönetim Kurulu Başkanımız Erhan Demirdizen de Ajans Yönetim Kurulu'na aday olarak duyuruldu, ancak yeterli oy alamadığından seçilemedi.

Ajans'ın yetkili kurullarına seçilen kişilerin Sayın Vali tarafından önerilen kişiler olması, oy kullanan Kalkınma Kurulu üyelerinin büyük çoğunluğunun kamu

görevlilerinden oluşturulması ve başka yanlışlar nedeniyle önümüzdeki günlerde hem Oda içinde hem de diğer Kalkınma Kurulu üyeleriyle ortak değerlendirmeler yapılması hedefleniyor.

ATAKÖY 1. VE 2. KISIMLAR:

1 NO'LU KORUMA BÖLGE KURULU'NA GÖRÜŞ BİLDİRDİK

Modern mimarlık akımının kentsel ölçekli ya da tekil örneklerinin belgelenmesini, korumasını, restorasyonunu ve yeniden işlevlendirilmesini amaçlayan uluslararası çalışma grubu olan DOCOMOMO'nun Piccinatto'nun eseri Ataköy I. ve II. kısımların korunması için İstanbul 1 No'lu KTVKKB'na başvuru yapması sonucu Kurul Odamızın görüşünü istedi.

İlgili Koruma Bölge Kurulu'na İstanbul Şubemizce iletilen görüşte; söz konusu alanların 1957-1964 yılları arasında dönemin ünlü şehir plancıları ve mimarları tarafından tasarlanarak hayata geçirilen ve yine döneminin önemli modern mimarlık ve planlama örnekleri arasında gösterilen Ataköy 1. ve 2. Kısımlar ile A, B, C motellerinin yer aldığı alanın kentsel sit alanı olarak belirlenmesinin uygun olacağı görüşüne yer verildi.

KORUMA BÖLGE KURULU:

2 NO'LU KURUL'DA BEYOĞLU PLANI GÖRÜŞÜLÜYOR

Çalışma alanı Beyoğlu, Eyüp, Şişli, Kağıthane ilçeleri olan ve her hafta Çarşamba günleri toplanan 2. Nolu KTVKKB 18 Aralık 2008 tarihli toplantısına Şube Sekreterimiz Tayfun Kahraman katılmıştır. Kurulun toplantı gündeminde yer alan "Beyoğlu Planları" konusunda Şubemiz görüşünün istenmesi sonucu bir değerlendirme raporu oluşturulması yönünde çalışmalara başlanmıştır. Odamızın açtığımız dava sonucu

“yürütmeyi durdurma” kararı çıkan Park Otel Turizm Merkezi'nin (Beyoğlu) Kurulun çalışma alanında olması sebebiyle oluşturacağımız görüş raporunun önemi artmaktadır:

Beyoğlu Kentsel Sit Alanı 1/5000 Ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı ve Plan Notları Değerlendirme Raporu

İstanbul I no 'lu Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu 'nun 1993 tarih ve 4720 sayılı kararı ile Beyoğlu ilçesinin kentsel sit alanı ilan edilen kısmı ve Aynalıkavak Kasrı ve Haliç Sahili Tersaneler Bölgesi 'ne ilişkin İstanbul Büyükşehir Belediyesi İmar ve Şehircilik Daire Başkanlığı Planlama Müdürlüğü 'nce hazırlanan 1/5000 ölçekli Beyoğlu Kentsel Sit Alanı Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı ve Plan Notları tarafımızdan incelenerek aşağıda yer alan hususlar üzerinde görüş oluşturulmuştur.

Planlama Müdürlüğü tarafından hazırlanan Koruma Amaçlı Nazım İmar Planına bakıldığında bölgede mevcut fonksiyonel dağılımın plan ile korunduğu ve getirilen plan kararlarının plan şeması ile mevcut yapı stoğu üzerinde yaratılan yapılaşma baskısını kısıtlama isteğinde olduğu görülmektedir. Fakat sit alanları için hazırlanan planların, söz konusu alandaki kültür ve tabiat varlıklarının korunması ve kullanılması yönündeki esasları belirlemesi ve bu esaslar doğrultusunda alınan kararların uygulanması hususunda düzenlemeleri yaparken, alan bütünü içinde yapılan değerlendirmelerin yanı sıra alanın etkileşim ve geçiş bölgelerini de göz önünde bulundurması gerekmektedir. Bu kapsamda mekansal ve işlevsel olarak Beyoğlu Kentsel Sit Alanının devamı niteliğinde olan ve 05.02.1992 tarihinde I numaralı KTV Koruma Kurulunca sit alanı ilan edilen Perşembe Pazarı Bölgesinin, Beyoğlu Kentsel Sit Alanı Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı kapsamında değerlendirilmesi plan hedefleri ve ilkeleri yönünden tutarlılık sağlayacaktır. Bununla birlikte, Beyoğlu Bölgesinin bir bütün olarak değerlendirilmesi hem bölgenin çevresiyle ilişkisinin kurulması, hem de kent bütünü içerisindeki yeri ve kentin kimliğine ilişkin rolünün algılanması yönünde faydalı olacaktır.

Diğer taraftan plan bütünlüğü ve sürekliliği göz önüne alındığında dikkati çeken bir diğer konu bölge içerisinde yer alan turizm merkezi alan sınırlarıdır. Parçalı karar üretme biçimlerinin tüm planlama sürecinde olduğu gibi tarihi ve kültürel çevrenin korunması ve geliştirilmesi yönünde çözüm sağlamaktan öte kent bütününde uyumsuz ve ayrıcalıklı uygulamalara yol açması muhtemeldir.

Bu anlamda Beyoğlu Kentsel Sit Alanı bütünü içerisinde yer alan Karaköy Liman ve Rihtim Turizm Alanı, Park Otel Turizm Alanı ve Galata Bölgesi Turizm Alanlarının sınırları içinde kalan bölgelerinde plan bütünü içinde değerlendirilmesi gerekmektedir. Aynı şekilde plan bütünü dikkate alındığında, Galata Bölgesi Turizm Alanı sınırı içinde gerek fiziksel ve fonksiyonel önerilerin planın geri kalanıyla oluşturduğu bütünlük, gerekse bu sınırın sosyal-mekansal anlamda sınır dışında kalan alanla olan sürekliliği ve belirgin bir ayırmaya sebep olacak herhangi bir unsuru barındırmaması, bu alanı işlevsiz kılmaktadır. Bu tespit doğrultusunda söz konusu turizm alan sınırının kaldırılması yada yeniden ele alınması yönünde Bakanlık nezdinde gerekli girişimlerin yapılması uygun olacaktır.

Bununla birlikte Talimhane Bölgesine ilişkin olarak; bölge, mevcut dokusu, plan kararlarından gelen yapılaşma hakları ve turizme yönelik kullanım kararları ile birlikte değerlendirildiğinde çevresinden farklılaşarak kendine özgü bir nitelik kazanmıştır. Ancak, plan notlarıyla 3. derece Koruma Bölgesinde yer aldığı ilan edilen alanın mevcut yüksek katlı yapı stoğu göz önüne alındığında çevresi için emsal teşkil edecek nitelikte olduğu da gözlenmiştir. İşbu sebepten dolayı alanın farklı bir lejant ile tanımlanarak çevresi üzerinde yaratacağı yoğun yapılaşma baskısını önleyici plan kararları geliştirilmelidir. Taksim meydanı ve çevresine ilişkin olarak trafik düzenleme ve yayalaştırma çalışmasının yapılması ise; gerek araç ve yaya sirkülasyonunun sağlıklılaştırılması, gerek Taksim Meydanının Gezi Parkı ve İstiklal Caddesi gibi iki önemli yaya mekanı ile bütünlüşmesi açısından yerinde bir karardır.

Planlama Müdürlüğü tarafından hazırlanan Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı Plan Notları irdelendiğinde; plan notlarının bazı bölümlerinin koruma amaçlı nazım imar planı plan notu niteliği taşımadığı, plan notlarının bir kısmının ise belirsizlikler ve tanımsızlıklar barındırdığı tespit edilmiştir. Şöyle ki; plan notu yazılı ve çizili olarak ifade edilen plan kararlarının uygulanabilirliğini sağlayan, plan üzerinde ve plan açıklama raporunda genel ilke ve gösterim teknikleri ile ayrıntılandırılmayan konularda uyulması gereken kuralları, özellikle yöreye özel oluşumları, yoruma açık olmadan net ve kesin biçimde tanımlayan, kısa, öz, açık notlar olup plan kararları ile bütünlük sağlayan bir araçtır.

Plan notları yeni belirsizlikler ya da açmazlar yaratmak adına değil, aksine plan raporu, plan paftası, lejantı, hesaplar vb. gösterim ve açıklamaların yetersiz kaldığı durumları netleştirmek amacıyla oluşturulurlar. Bu nedenle genel ve özel hükümler ayırımından sonra özel

hükümler farklı altbaşlıklarla düzenlenerek tüm plan kararları hüküm altına alınır. Fakat söz konusu plan notlarında, Kentsel Tasarım rehberi, Kentsel Tasarım Projeleri, 1 /1000 ölçekli Koruma Amaçlı İmar Planı, mevcut doku, mevcut yapı stoğu, mevcut amtsal yapı gibi belirsizlikleri referans göstermekte ve koruma kuruluna göndermeler ile belirsizlikler ve tanımsızlıklar üzerine kurgulanmıştır. Beyoğlu Kentsel Sit Alanı gibi İstanbul Metropolitan Alanı içinde böylesi önemli bir bölgenin planlarını destekleyecek olan plan notlarının doğru şekilde tanımlanmaması, yine 1 / 5000 ölçekli plan notlarının işlev alanlarının, yer seçim kararlarının 1 / 1000 ölçekli planda saptanacağı ya da desantralize edilirse, işlevi değişirse farklı işlevler verilebileceği gibi ifadelerin kullanılması; Beyoğlu kentsel sit alanından öte hiç bir 1/5000 ölçekli plan notunda kabul edilemeyecek bir durumdur.

Ayrıca plan notlarında yer alan gelecek kestirimleri içeren ifadeler de plan yapım ilkelerine uymamaktadır. Planlar geleceği tanımlayan araçlardır, gelecekte olması muhtemel görülen değişimler üzerinden plan notları ile yeni kararlar kurgulanamaz. Bu değişimler öngörülüyorsa ya da öngörülen projeler kabul ediliyorsa söz konusu kararların plan kararı niteliğinde olması gerekmektedir. Aksi bir durum plan çalışmasının yetersizliğini ve işlevsizliğini gösterecektir.

Plan notlarının başında yer alan genel hükümler başlığı altında koruma bölgelerinin 1. derece koruma bölgesi, 2. derece koruma bölgesi, 3. derece koruma bölgesi ya da kentsel çalışma alanı, kentsel sosyal altyapı ve teknik altyapı alanı gibi farklı alt bölge tanımları ile derecelendirilmelerine veya ayrıştırılmalarına karşın; bu alt bölgelerin sınırlarının nasıl belirlendiği ve diğer bölgelerden hangi farklı yönleri ile ayrıştığı konusunda hiç bir hüküm ya da açıklama yer almamaktadır. Bu şekilde plan marifetiyle mekansal ve fonksiyonel olarak ayrıştırılan ve sınırlarlarla derecelendirilen alanlara ilişkin seçim kriterlerinin genel hükümler bölümünde açıklanmaması plan notlarının geçerliliğini azaltmaktadır. Bu nedenle de plan notları ile bölgelerin özgün koşulları göz önüne alınarak getirilen hükümler büyük oranda anlaşılır olmaktan uzaktır.

Genel hükümler başlığı altında yer alan bazı hükümler ile plan hiyerarşisine aykırı hükümler getirilmekte ve alt ölçekteki planlarda ya da kentsel tasarım projelerinde belirlenmesi gereken hükümler, 1/5000 ölçekli nazım imar planı ile getirilmektedir. Ayrıca bu başlık altında yer alan bazı maddeler ile de yetki karmaşası yaratılmakta, Koruma Kurulu ya da Belediyesince karar verilmesi gereken konular plan notları marifetiyle hüküm altına alınmaktadır.

Koruma Bölgeleri Derecelendirmeleri ile ayrılan alanlarda getirilen hükümlerin büyük bir kısmının nazım imar planı ile karara bağlanacak hükümler olmadığı görülmektedir. Oldukça genel tanımlarla verilen ve bazı durumlarda parsel bazına kadar inen kararların dayanakları ve işlerlikleri bu nedenle plan üzerinde okunamamaktadır.

ÜYELERİMİZE İŞYERİ ZİYARETİ:

SOM DEĞERLEME'DE MESLEKTAŞLARIMIZLA BULUŞTUK

2008 yılı içinde farklı zamanlarda İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin Şehir Planlama Müdürlüğü, KUDEB Müdürlüğü ve Boğaziçi İmar Müdürlüğü ile Kadıköy Belediyesi'nde çalışan meslektaşlarımızı ziyaret etmiş ve kurumlarında yaşadıkları mesleki sorunları ve deneyimleri paylaşmıştık. Bu ziyaretlerimizi 1 Aralık 2008 tarihinde Som Değerleme A.Ş.'nde çalışan meslektaşlarımıza yaptığımız ziyaretle sürdürdük

Aynı zamanda Yönetim Kurulu Üyemiz Nazan Özbaydar'ın genel müdürlüğünü yaptığı işyerinde yaptığımız toplantıda, gayrimenkul değerlendirme sektöründe çalışan meslektaşlarımızın sorunlarının yanı sıra, sektörün Odamız ve üniversitelerimizin şehir ve bölge planlama bölümleri ile olan ilişkilerinin artırılmasına yönelik öneriler üzerinde duruldu. Bu kapsamda önümüzdeki aylarda gayrimenkul değerlendirme şirketlerinde çalışan tüm şehir plancılarıyla ortak bir değerlendirme toplantısı yapılması görüşü benimsendi.

Som Değerleme A.Ş.'de yapılan toplantıya Yönetim Kurulu Başkanımız Erhan Demirdizen, Sekreterimiz Tayfun Kahraman ve Yönetim Kurulu Üyemiz Nazan Özbaydar'ın yanı sıra, şehir plancıları Özge Yıldırım, Tuğba Tortgökler ve Fatma Büyükbaş Umut katıldılar.

BASINDAYDIK...

13 Aralık 2008, Haber Türk

Şube İkinci Başkanımız Pınar Özden Beşiktaş'taki Tütün deposunun yıkılması ve otel inşaatının başlaması ile ilgili Habertürk Ana Haber Bülteni'ne katılarak görüşlerini belirtti. Özden, 3 No'lu KTVKKB'nun bu yapıyı tescilledikten sonra cephe desteğine ihtiyacı olduğunu belirtmesi ancak proje esnasında yapının dayanıklı olmadığı gerekçesiyle tamamen ortadan kaldırılmasını değerlendirdi. Bu tür projelerin alanlara belli bir araç ve yaya yoğunluk getireceğini, Ortaköy örneğinde de olduğu gibi alanın kamuya kapalı hale gelmesi ihtimalini de sözlerine ekledi.

24 Aralık 2008, Açık Radyo

Şube Sekreterimiz Tayfun Kahraman canlı telefon bağlantısıyla katıldığı programda 2008 yılının meslek alanımız açısından nasıl geçtiğini değerlendirerek, 2008 yılında gerçekleşen büyük projelerin etkilerini anlattı.

Yeni Mimar Dergisi, Aralık Sayısı

Şube Başkanımız Erhan Demirdizen, Yeni Mimar dergisinin Aralık ayı sayısında "32. Dünya Şehircilik Günü Kolokyumunu" değerlendirmiştir.

